

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra českého jazyka a literatury

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Martina Všetická

David Drábek – Akvabely – Analýza a interpretace

Olomouc 2015

Vedoucí práce: Mgr. Jana Sladová, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité zdroje a literaturu.

V Olomouci, dne 22. 4. 2015

Poděkování

Ráda bych poděkovala Mgr. Janě Sladové, Ph.D. za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích a vypracování mé bakalářské práce.

Obsah

Úvod	1
1. Drama 90. let 20. století a nového tisíciletí.....	2
2. Biografie Davida Drábka.....	4
3. Drama Akvabely	10
3.1. Úvod	10
3.2. Kompozice	10
3.3. Postavy	11
3.4. Obsah	12
3.5. Hlavní postavy	17
3.6. Prostor	18
3.7. Čas	19
3.8. Motivy	19
3.9. Scénické poznámky	21
3.10. Jazykové prostředky	22
4. Akvabely na jeviště.....	24
4.1. Nastudování Vladimírem Morávkem	24
4.2. Nastudování Mariánem Amslerem	26
4.3. Nastudování Vilémem Dubničkou.....	27
5. Akvabely v zahraničí	29
6. Recenze a kritika	30
6.1. Klicperovo divadlo Hradec Králové	30
6.2. Studio Marta.....	31
6.3. Divadlo J. K. Tyla Plzeň	32
Závěr.....	34
Příloha	36
Zdroje	40
Seznam zkratk	42
ANOTACE	43

Úvod

V bakalářské práci se budeme zabývat jednou z nejvýznamnějších divadelních her první dekády 21. století. Téma bylo zvoleno z důvodu celoživotního zájmu o divadlo. Výběr nebyl snadný, neboť existuje celá škála zajímavých a důležitých textů od autorů zkušených i debutujících. Volba padla na Akvabely od dramatika a režiséra Davida Drábka, který nás zaujal svojí originalitou a humorem a také aktuálností zpracovaných témat.

V první části se budeme zabírat všeobecně českou divadelní scénou, publikujícími autory a aktuálními tématy, která převládají v naší dramatice. Druhý oddíl bude tvořit biografie Davida Drábka se zaměřením na jeho působení v českých divadlech, zejména v olomoucké Hořící žirafě a v hradeckém Klicperově divadle, dále na uvedená dramata, získaná ocenění a všeobecnou charakteristiku Drábkových her.

Hlavním cílem je detailněji zanalyzovat text dramatu a prozkoumat všechny dílčí části. Zaměřím se podrobněji na kompozice, čas a prostor, ve kterém se hra odehrává, na hlavní postavy, jejich charakter a motivaci, dále pak na jazykové prostředky a scénické poznámky, které tvoří velice specifickou část Drábkovy tvorby. Neopomeneme se blíže zaměřit i na inscenační zpracování, a to především v režii Vladimíra Morávka, Mariána Amslera a Viléma Dubničky. Blíže specifikujeme i realizaci Akvabel na zahraničních scénách.

Součástí bakalářské práce představují kritiky a recenze divadel, které uvedly Akvabely na svých scénách.

Závěr tvoří použité zdroje. Aktuální pramen reprezentuje především samotný text Akvabel, soubor Drábkových her *Aby se Čechům ovary zachvěly* a publikace *V souřadnicích mnohosti* od Aleny Fialové. Důležitým internetovým zdrojem se stal archiv Ústavu jazyka českého a literatury.

1. Drama 90. let 20. století a nového tisíciletí

V devadesátých letech minulého století se česká společnost a s ní i divadelní scéna vyrovnávaly s novými poměry, které nastaly po revoluci. V tomto období se objevilo velké množství her, jejichž hrdinové jsou rozkolísaní, nejistí v nově nastolených poměrech¹; míra kvality se odrážela v podobně malého počtu inscenací, z nichž jen některé se dočkaly znovuuvedení na některé z českých scén. Na konci devadesátých let se trend mění a umělci mají zájem o původní české hry. Začínají se uvádět hry autorů, kteří byli až do roku 1989 zakázáni, například Václav Havel nebo Pavel Kohout. Pokračují ale i ti, kteří tvořili a jejichž hry byly inscenovány již před revolucí – Arnošt Goldflam, Karel Steigerwald či Jan Antonín Pitinský. Novou nastupující generaci profesionálů tvoří režisér a herec Petr Lébl, dramatička Lenka Lagronová, scénárista a režisér Petr Zelenka² či David Drábek. Mezi nejvýraznější umělce v posledních několika letech patří Petr Kolečko, Daniel Špinar nebo Patrik Hartl.

V posledních letech se rozvinulo velké množství témat. Velice populárním se stal coolnes³, používající dramatické prostředky, které mají přivodit diváku šok a strach. Hry jsou provokativní, drsné, agresivní. V českém prostředí je prezentují Jiří Pokorný (*Tatka strílí góly*) a Marek Horoščák (*Vařený hlavy aneb Děvče, tobě na kozách tančí smrt*).⁴ Společenskou hru reprezentuje Václav Havel (*Odcházení*). V oblasti politických dramát proslul Roman Sikora (*Smetení Antigony*), v náboženských Lenka Lagronová (*Terezka*). O vesnickou dramatiku se zajímá Martin Františák (*Doma, Nevěsta*). David Drábek reprezentuje hned několik motivů: kabaret a grotesku (*Švédský stůl*), krize středního věku (*Akvabely*). Úspěch také získal v oblasti muzikálové tvorby (*Ještěři*), která se v posledních letech těší veliké oblibě.

---

¹ LJUBKOVÁ, Marta. České drama. In: *Portál české literatury* [online]. [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.czechlit.cz/nova-literatura/nove-drama/>

² Za hru Příběhy obyčejného šílenství získal cenu Alfréda Radoka, byla několikrát převedena do ostatních divadel po celé Evropě a tvoří základ novodobé české dramatiky

³ V překladu „chladnost“; zde ve smyslu cool drama, tedy specifický styl mladých dramatiků v 90. letech 20. století

⁴ HOFFMANNOVÁ, Jana. Vliv cool dramatiky a "drsný" jazyk současných českých her. In: *Sborník AV ČR* [online]. 2014 [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: <http://www.ucl.cas.cz/edicee/data/sborniky/kongres/tretiI/57.pdf>

O divadelním světě informují také umělecká periodika. Mezi nejvýznamnější patří Svět a divadlo, které přináší rozhovory s divadelníky, nové hry a vědecká studia, Divadelní noviny nebo Divadelní revue. Velice častým jevem se stalo i vydávání vlastního časopisu určitým divadlem. Populárním se stal časopis DIVA (ND Brno), Národní divadlo (ND Praha), Pot@lesk (Klicperovo divadlo HK), Za oponou (Moravské divadlo Olomouc)

2. Biografie Davida Drábka

David Drábek se narodil 18. 6. 1970 v Rychnově nad Kněžnou, ale vyrůstal v Týništi nad Orlicí. Po maturitě na gymnáziu v Hradci Králové v roce 1988 zahájil studia filmových a divadelní věd na Filozofické fakultě Univerzity Palackého, která zdárně dokončil v roce 1995. S kolegou Darkem Králem založil Studio Hořící žirafy, kde fungoval výhradně jako režisér a scénárista. Studio Hořící žirafy bylo v provozu v letech 1995 až 2003⁵, podnětem pro jeho vznik se stala premiéra Drábkovy hry *Jana z parku* (oceněna cenou Alfréda Radoka za nejlepší českou původní hru v roce 1994) v Prostějově. Studio i přes svoji krátkou existenci zanechalo na české scéně výraznou stopu, a to především díky své originalitě a novátorskému přístupu k politické a společenské satíře. V Hořící žirafě se také odehrály premiéry divácky úspěšných her jako *Vařila myšička kašičku* (1996) nebo *Kosmická snídaně aneb Nebřenský* (1997). Oba tvůrci se během deseti let propracovali z nadšených amatérů až do polohy profesionálních divadelníků.⁶

Od roku 1996 působil jako dramaturg činohry v Moravském divadle v Olomouci, avšak roku 2003 své místo opustil.

V létech 2005 až 2007 zaujímal místo v pražském divadle Minor, které uvedlo čtyři inscenace, na nichž se podílel scénáristicky i režijně. Jeho prvním zrealizovaným projektem se stalo zinscenování populárního komiksu pro děti *Čtyřlístek* (2004), kde Drábek oživil známé hrdiny z Třeskoprsk. Poté následovala hra *Planeta opic aneb Sourozenci Kaplanovi mezi chlupatci* (2006), inspirovaná slavným filmovým a knižním příběhem *Planeta opic*. Výjimečným projektem se stala zhudebněná bláznivá pohádka *Sněhurka – nová generace* (2006). Neméně významná je i hra *Hračky* (2010), netradiční podívaná nejen ve světě dětí. Ačkoliv motivy inscenací patří do sfér klasiky, v autorových rukou nabývají zcela nový rozměr. Drábek převezme postavy, děj či prostředí a jedinečným způsobem z nich vytvoří zcela nové, originální dílo. Ve všech hrách lze spatřit jeho charakteristický otisk: parodie na reklamy, slogany, civilizační

---

⁵ V roce 1997 se stalo studio součástí Moravského divadlo a v roce 2001 po dlouhých letech hostování na jiných scénách získalo vlastní prostory - Hořící dům.

⁶ ŠORMOVÁ, Eva *Encyklopedie divadelních souborů*. Praha: Divadelní ústav, 2000. ISBN 80-7008-107-4.

vymoženosti. V mnoha případech pak není znát, zda je jeho tvorba směřována k dětem či dospělým. V roce 2013 vyšel v nakladatelství Akropolis soubor všech čtyř her s názvem *Drábek dětem*.

„Mým cílem při působení v Minoru bylo nalákat na představení celou rodinu. Vzorem mi bylo filmové studio Pixar. Chytrá, vtipná a dynamicky vystavěná podívaná, kde žádná věková divácká kategorie neostrouhá.“⁷

Během angažmá v Minoru působil i na dalších českých scénách. V Šumperku nastudoval hru *Kat a blázen* od trojice autorů Voskovec, Werich a Ježek, *Nahniličko* (2001) od Jana Krause a Hrubínovu *Krásku a zvíře* (2003). O několik let později zde zinscenoval i světoznámý muzikál *Cabaret* (2005). Speciálně pro Západočeské divadlo v Chebu napsal (opět s Darkem Králem) drama *Malá žranice*⁸ (2003). Hra *Embryo čili Silicon baby* byla uvedena v Divadle Petra Bezruče v Ostravě (2004) a v Divadle Tramtarie v Olomouci⁹ (2005). V pražském divadle Citadela měl premiéru kabaret *Žabikuch* (2005), jehož režie se chopil Drábek sám.

Další spolupráci navázal s Malým Vinohradským divadlem¹⁰, nadějnou scénou absolventů vyšší odborné školy herecké¹¹, kteří se podíleli i na jejím vzniku. Společně zde uvedli hry *Děvčátko s mozkiem* (2005), *Berta (od soumraku do úsvitu)* (2008) a *Zvířata na toustech* (2011).

Zatím největšího úspěchu dosáhl v Klicperově divadle v Hradci Králové, kde je od roku 2009 uměleckým šéfem, režisérem a scénáristou. Ještě předtím, v roce 2005, zde nastudoval jednu z Drábkových nejúspěšnějších her *Akvabely* (2005) Vladimír Morávek. Autor se uvedl autorským muzikálem *Ještěři* (2009) a ještě téhož roku zaujal hradecké publikum svou inscenací *Náměstí bratří Mašínů*¹², kde potvrdil své scénáristické i režisérské kvality. Velice oblíbeným se

---

⁷ DOMBROVSKÁ, Lenka. David Drábek: Mám tolik sebevědomí, až jsem si protivný. In: *Divadelní noviny* [online]. 2014 [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: <http://www.divadelni-noviny.cz/david-drabek-mam-tolik-sebevedomi-az-jsem-si-protivny>

⁸ Další jméno pro tuto hru zní Sousta

⁹ Zde byla uvedena pod názvem Embryo aneb Automobily v Čechách

¹⁰ Nyní pod názvem D21

¹¹ DRÁBEK, David. *Aby se Čechům ovary zachvěly*. Praha: Akropolis, 2011, s. 322. ISBN 978-0-87481-44-8

¹² V roce 2007 hra získala druhé místo v dramatické soutěži o Cenu Alfréda Radoka

stalo i představení společného autorství s názvem *Noc oživlých mrtvol v televizní country-snow Beverlyho Rodrigueze* (2010). Na něj navázala s dalšími kladnými hodnoceními ze stran diváků i kritiků parodie *Sherlock Holmes: Vraždy vousatých žen*. Dobrý dojem zanechalo melodrama *Jedlíci čokolády*¹³ (2011). Následovalo nastudování klasické komedie (původně opery) *Figarova svatba* (2011). V roce 2012 se uskutečnila premiéra jedné z nejméně známých Drábkových her *Koule*¹⁴ (2012), která i přes rozdílné názory kritiků neustále vyprodává divadelní sál. V tentýž rok měl premiéru i kabaret *Richard III*. O půl roku později se Drábek opět chopil režie a uvedl komedii *Podivné odpoledne Dr. Zvonka Burkeho* od Ladislava Smočka (2013). Drábek se nechal inspirovat Shakespearem i podruhé a zrežiroval klasické milostné drama *Romeo a Julie* (2014), a to opět ve velmi originálním provedení. V minulém roce se vrátila trojice sester z *Jedlíků čokolády* ve hře *Velká mořská víla* (2014). Zatím posledním režisérským kusem je dosud neuvedený kabaret *Český les*, který má svoji premiéru naplánovanou na květen 2015.

Všechny hry z období Drábkova působení v Hořicích žirafě (*Jana z parku, Švédský stůl, Kosmická snídaně aneb Nebřenský, Kostlivec v silonkách, Kostlivec: Vzkříšení, Embryo čili automobily východních Čech*) byly vydány souborně v jednom svazku v nakladatelství Větrné mlýny v roce 2003. Výbor *Aby se Čechům ovary zachvěly* tvoří dramata vydaná od roku 2003, tedy kromě těch, jež jsou určena dětskému publiku nebo vznikla kolektivním autorstvím. Tvoří je hry *Akvabely, Žabikuch, Ještěři, Vykřičené domy, Náměstí bratří Mašínů, Unisex, Koule, Sherlock Holmes: Vraždy vousatých žen, Chmýří a Jedlíci čokolády*. Knihu vydalo nakladatelství Akropolis v roce 2011 s doslovem nazvaným *Smutek zlobivého děcka* od Lenky Jungmannové.

Drábek také úspěšně spolupracuje s Českým rozhlasem. V roce 2004 se nechala inspirovat dvojice dramaturg Českého rozhlasu Jan Sulovský a režisér Michal Bureš Drábkovým textem *Švédský stůl* a společně jej převedli do rozhlasové podoby. *Vykřičené domy* uvedené v roce 2007 představují vlastní režisérův debut na poli rozhlasových stanic; hra získala v roce 2008 Cenu na přehlídce Prix Bohemia Radio a Zvláštní uznání Prix Bohemia Radio 2008 za

---

¹³ Opět oceněná cenou Alfréda Radoka za nejlepší českou hru za rok 2011

¹⁴ Na Český rozhlas, pro který původně Drábek hru napsal, byla ze strany Heleny Fibingerové a Jarmily Kratochvílové podána žaloba za nactiutrhaní, vše se ale vyřešilo peněžním vyrovnáním a omluvou.

tvůrčí řešení akustického designu.¹⁵ Roku 2011 byla uvedena hra *Koule*¹⁶, která se dočkala nečekaného ohlasu a dokonce se stala nejoblíbenější a nejstahovanější hrou roku. Pro výše zmíněnou stanici Drábek napsal i sérii krátkých představení (Minutové hry) s názvem *Vycpaniny z české kotliny*.

Drábekem se nechali inspirovat někteří čeští umělci. Vladimír Morávek stvořil v brněnském divadle Husa na provázku montáž z vybraných jmen České moře (2009). V roce 2010 Jan Frič v Divadle Petra Bezruče v Ostravě převzal část dramatu *Vykřičené domy* do inscenace Tvrdé/ Měkké a naopak jednoaktovou hru *Chmýří* si společně zvolilo Centrum současné dramatiky, Divadlo Letí, Divadlo Na zábradlí a Institut umění do společného projektu *Nebe nepřijímá*.¹⁷

*„Psaní divadla je pro mě terapie. Považuji to za ideální způsob, jak se zbavit vlastních nešvarů. Jednoduše je rozmáznout na jevišti. A funguje to perfektně.“*¹⁸

David Drábek patří k našim předním dramatikům, což dokazuje celá řada renomovaných ocenění. Z amatéra, který se původně profesně divadlu věnovat nechtěl, se stal autor, který svou tvorbou a vytrvalou prací vytváří novodobé dějiny české dramatiky. Všechny autorské texty nesou určitou stopu podobnosti. V jeho dramatech je patrný odkaz k humoru Woodyho Allena a Kurta Vonneguta.¹⁹ Drábek se zaměřuje téměř na všechna témata společnosti a nic mu není cizí. Rád si bere na paškál televizní svět, včetně různých talkshow, soutěží, reklam nebo diskuzních pořadů. Zaobírá se moderní civilizací, technologiemi i civilizačními chorobami. Reaguje také na trendy, které se objevují v periodikách, rádiu, internetu a sociálních sítích. Ve svých hrách se zmiňuje o důležitých kauzách minulých i současných a odkazuje na osobnosti figurující v nich. Často se vyjadřuje ke slavným literárním a filmovým dílům nebo k jejich autorům, všeobecně tedy předpokládá u diváka či čtenáře jistou míru vzdělanosti a informovanosti.

---

¹⁵ David Drábek: *Vykřičené domy*. In: *Český rozhlas* [online]. 2011 [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/vltava/literatura/_zprava/david-drabek-vykrice-ne-domy--906922

¹⁶ Režie Aleš Vrzák

¹⁷ Letiště Václava Havla se stalo na jeden den jevištěm a na Terminálu 2 představilo pět her s leteckou tematikou. Představení bylo volně přístupné a událo se za plného letištního provozu.

¹⁸ Šebesta, Václav. ...David Drábek... *Svět a divadlo*. 2003, XIV, č. 1, s. 31.

¹⁹ Šebesta, Václav. ...David Drábek... *Svět a divadlo*. 2003, XIV, č. 1, s. 32

Hlavním prostředkem se stává humor. Drábek svými replikami, často ironickými, pichlavými, nepředvídatelnými a trefnými dokáže vygradovat děj do toho momentu, kdy divák přes samé slzy smíchu nevnímá probíhající děj. Příčinou tohoto Drábkovy úspěchu může být psaní určitých rolí a replik přímo na tělo jeho dvorním hercům, s nimiž autor spolupracuje mnoho let. Zná velmi dobře své spolupracovníky, jejich možnosti a styl a tím dokáže dodat dramatu ještě větší kouzlo. Příkladem může být Pavla Tomicová a její ztvárnění atletické královny Mileny ve hře Koule, která by jistě nezanechala v divákovi takový dojem, kdyby se role chopil někdo jiný. Otázkou zůstává, zda v některých momentech není humor natolik přemrštěný, že až přímo přechází v trapnost. V takových případech se může začít divák - čtenář nudit a Drábek by měl být na pozoru, aby neztratil jeho pozornost či přímo neodradil od dalšího sledování celého příběhu. Rozhodně ale nejde v jeho dramatech pouze o humor. Drábek do nich vkládá jistou vážnost pomocí různých životních pravd, ponaučení, morality i kritiky sebe sama.

Mezi zajímavé aspekty dramát patří i jeho postavy. Většinou je to přehlídka prapodivných osob s různými charaktery, které ale bohužel až příliš často odrážejí náš svět. Drábek vytváří komické i vážné situace a rozhodně není ke svým postavám milostivý. Zajímavostí se stal i jeho styl komunikovat během hry s divákem, vtahovat jej do děje a zajistit, aby představení bylo co nejautentičtější. Herci se tak často vyskytují mezi sedícími diváky, pokládají jim různé dotazy nebo naoko předstírají, že jsou jedni z nich.

Důležitá je i struktura jednotlivých her. Každá z nich má svoji dějovou linku, ale jednotlivé scény občas působí izolovaně se svým vlastním příběhem, který ale jen doladuje celkové vyznění hry., *Texty jsou vždycky volný pád výstupů plynule přecházející jeden v druhý.*“²⁰ V celkovém vyznění působí některé hry rozkouskovaně, jako by byly poskládány z malých jednotlivých her.

Drábek za svoji práci dostal již mnoho ocenění prestižních i těch diváckých. Již v roce 1994 získal cenu Alfréda Radoka v dramatické soutěži za hru *Jana z parku*, o devět let později dostal tutéž cenu za *Akvabely*. Ty také získaly první místo v soutěži Česká hra roku 2005. Cenu PRIX BOHEMIA RADIO 2008 ex aequo (uděluje ji Český rozhlas) získal Drábek a jeho tým za

---

²⁰ Šebesta, Václav. Luboš Balák a Iva Volánková... *Svět a divadlo*. 2003, XIV, č. 2, s. 69

hru Vykřičené domy. V dalších letech zopakoval úspěch v České hře roku 2009 za *Náměstí bratří Mašínů*, 2010 za *Noc oživlých mrtvol* a v roce 2011 za *Jedlíky čokolády*.

3. Drama Akvabely

Hra z roku 2003 byla poprvé vydána v Časopise svět a divadlo (2004, č. 4). Ačkoliv nepatří k nejuváděnějším na naší scéně (do svého repertoáru ji zahrnula dvě divadla – Klicperovo divadlo v Hradci Králové, Divadlo J. K. Tyla v Plzni – a studio Marta při Janáčkově akademii), svou originalitou, zábavností a nadčasovou platností se zapsala do dějin českého divadla. Její kvalitu dokazují mimo jiné i mnohá ocenění udělená jak na scéně tuzemské, tak i v zahraničí.

3.1. Úvod

Úvod celé hry, ještě před výpisem všech osob vyskytujících se ve hře, zdobí dva citáty. První od Seana Cubitta, britského teoretika a historika mediálního umění a filmových studií²¹, jenž mluví o ztrátě soukromí formou masové otevřenosti na internetu. Citát odkazuje na problém mediální otevřenosti, kterou se Drábek ve svých dramatech často zabývá. Druhý citát pochází od Johna Milтона, anglického barokního básníka.

3.2. Kompozice

Celkově se hra skládá z patnácti obrazů nerozdělených na jednotlivá jednání. Není přesně určeno, v jaké době či na kterém místě se drama odehrává, pod názvem je napsán pouze rok vzniku. Hra se stává tedy nadčasovou, neboť téma krize středního věku se může objevit v jakémkoliv čase u všech z nás. I když se na první pohled zdá, že drama netvoří klasická zápletka s prostřední gradující částí a konečným rozuzlením a všechny obrazy se nacházejí na stejně důležité rovině, některé scény svým obsahem vyčnívají nad ty ostatní. Například obraz šest Svět po Freddie Mercuryem podává informaci o psychickém stavu Filipa, v obraze sedm Použité zbraně graduje vztah mezi Pavlem a Markétou a plně se vyjeví jeho charakter a v jedenáctém obraze se Kajetánovi hroutí život po Filipově smrti. Samotný konec nenabízí tak úplné rozuzlení, ale spíše ukazuje divákovi vyzrání ostatních postav. Dialogy doplňuje hustá síť scénických poznámek psaných kurzívou, které jsou pro celkové pochopení textu neméně důležité. Jimi se budeme zabývat v další kapitole.

---

²¹ *ArtMap* [online]. 2014 [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <http://www.artmap.cz/openeye14-sean-cubitt-chips-screens-and-codecs-technical-standards-and-the-control-of-time>

Ke zvláštnímu konstrukčnímu typu, který Drábek ve hře často využívá, patří archaický dialogický prostředek, takzvaná řeč stranou, při níž postava vystoupí z dialogu a promluví stranou k divákům.

Kajetán: (k divákům) „Beru to zpátky. Je blbá jak troky.“

Při této promluvě obvykle mluvčí uvádí situaci na pravou míru a vytváří tak úplně novou rovinu, v níž odhaluje svoje záměry.²²

3.3. Postavy

Filip – člen tajného spolku akvabel

Kajetán – člen tajného spolku akvabel

Pavel – člen tajného spolku akvabel

Edita - Kajetánova nepřiliš inteligentní přítelkyně a Královna temných spádů

Ivan – Kajetánův učitel angličtiny a tajný milenec

Radek – Ivanův nový přítel

Markéta – Pavlova manželka a kamarádka Filipa

Šimon – Markétin syn

Paní Magda – účastnice pěvecké soutěže

Její syn

První – přísluhovačka Královny, fanyнка Helenky

Druhá – přísluhovačka Královny, fanyнка Lucie

---

²² FIALOVÁ, Alena. *V souřadnicích mnohosti*. Praha: Academia, 2014, s. 653. ISBN 978-80-200-2410-7.

3.4. Obsah

3.4.1. Stará žena

V prvním obraze nás autor uvádí scénickými poznámkami do secesního pokoje se sedící ženou v křesle. Ta najednou vstane, procedí: „Tak takhle dál ne.“ a odejde. Filipův hlas podává vysvětlení. Jeho babička se rozhodla začít nový život a zmizela. Nikdo ji víc neviděl.

3.4.2. Jatečné vážky

Ve druhém obraze nacvičují akvabely vystoupení. Po tréninku si uspořádají malý piknik; Kajetán a Pavel rozmlouvají o Kajetánově nové přítelkyni, ukradeném autě, o bolševiku. Vesele se baví, vtipkují, navzájem provokují. Ke konci scény Pavel podá Kajetánovi bulvární časopis, který mu přinesl ukázat. Ten jej otevře na stránce 22. Zhrozí se. Scéna končí. Filip se konverzace téměř nezúčastní, neboť je téměř po celou dobu v bazénu a potápí se.

Pavel: Tenkrát nám o něco šlo. Jsem zděšený. Jak ty moji studenti vědí úplný kulový o totáči, o tom, v jakým humusu jsme žili. Bolševik je vůbec netankuje. Je jim to tak ukradený, že je za pár roků lapne nějaký další Velkej bratr a ty pitomečkové budou tak v pohodě, tak cool, že si toho všimnou, až už bude pozdě...²³

3.4.3. Na titulní straně

Třetí obraz se odehrává v Kajetánově bytě vybaveném nábytkem z obchodního domu Ikea. Edita oznamuje svému příteli, že z pomsty spolkla SIM kartu. Kajetán ovšem na nic takového nemá myšlenky. Vyptává se jí, zda věděla o tajném fotografování na společné dovolené u moře. Strašně se zlobí, neboť na fotkách vyšlých v bulváru vypadá jako „vorvaní kýta“. Edita se snaží vše vysvětlit. I ona chce být slavná, mít respekt u rodičů a známých, odpovídat do různých anket a nebýt jen tou „vymaštěnou pipinou“. A jelikož lidé dnes čtou už jen časopisy, chopila se příležitosti. Kajetán nemá slov. Opouští scénu. Edita dle rady časopisu Elle dvacetkrát za sebou vykřikne písmeno X. Prý je to dobré na zpevnění dekoltu. Poté nastane tma.

---

²³ DRÁBEK, David. *Akvabely*. Praha: Akropolis, 2011, s. 7. ISBN 978-80-87481-70-7

Kajetán: *Nestraš, že tohle čtou všichni! Tuhle vylízanost!*

Edita: *Všichni. A neohrnij nos ty umělče, jenom díky těmhle časopisům ještě dneska lidi uměj číst. Jsou to takový naše slabikáře, víš?*²⁴

3.4.4. Lekce angličtiny

Kajetán navštíví Ivana, svého přítele a doučovatele angličtiny. Stěžuje si na Editu a najaté paparazzi a hledá útěchu v Ivanově náručí, ten jej ale odstrčí. Informuje ho o přítomnosti dalšího muže v jeho životě, Radka. Kajetán je vyveden z míry, tohle nečekal. Strčí hlavu do kuchyně a začne si s Radkem, opravujícím Ivanovu troubu, jen tak povídat. Posléze Ivan Kajetánovi sděluje, že Radka miluje a vyčítá mu jeho nezájem o něj. Kajetán se obhajuje argumentem, že ve skutečnosti „buzík“ není, naopak, jeho ženy fascinují, jen občas potřebuje změnu. Loučí se. Tma.

*Ivan: U tebe jeden nikdy neví. Pořád za tebou někdo brousí. Radek do takovýho světa patří nechce. Říká, že když si známej, tak se kde kdo může napít z tvojí energetický mističky...*²⁵

3.4.5. Blány

Začíná další trénink akvabel. Filip odpoví na Kajetánovo konstatování „Jsi nějakěj promodralej“ velmi zvláště – od posledního tréninku, tedy nějakých šest dní, zůstal ve vodě. Ukazuje proti světlu ostatním počínající růst blan. Kajetán ho odbude a povzbudí kamarády v tréninku. Akvabely si nasadí nosní klipsy a tančí.

3.4.6. Svět po Freddie Mercuryem

Opět piknik po tréninku. Vášnivě si povídají, co jim přináší být akvabelou. Mluví o nacvičování procítěně, s láskou. Následně se ale Pavel opět začne hádat s Kajetánem o penězích, kolaborantech, svobodě. Filip se nezúčastní, neboť zůstal v nádrži. Po chvilce vyleze a po čtyřech se plazí k toaletám, ostatní na něj s údivem zírají. Ještě více je ohromí odpovědí, že chce být vydra. Cítí, že nemá moc času a chce zůstat ve svém živlu. Ve vodě. Kajetán se rozpláče, nic nechápe, vždyť má své kamarády rád. Filip mu ale vše vysvětlí: už nedokázal nic skrývat, neboť celý život mu přestal dávat smysl.

---

²⁴ DRÁBEK, David. *Akvabely*. Praha: Akropolis, 2011, s. 9. ISBN 978-80-87481-70-7

²⁵ DRÁBEK, David. *Akvabely*. Praha: Akropolis, 2011, s. 11. ISBN 978-80-87481-70-7

Převládá ticho. Kajetán po chvíli pustí Toma Waitse a nálada se uvolní. Kajetán znovu trpí nad fotkou v novinách a vypráví ostatním o Editou spolknuté SIM kartě. A dostane šílený nápad. Zvedne telefon a zavolá jí. Ozve se Duch žaludku, který je varuje před dalšími dny, kdy se všechno změní. Filip se vynoří z bazénu s prohlášením, že je vydra. Muži zamyšleně sedí a popíjejí.

Kajetán: *Ty furt žiješ v Nekonečném příběhu, chlape. Probud' se. Komunisti jsou pryč.*

Pavel: *Nejsou. Jsou v každém z nás. Jako rakovina.*

Kajetán: *Brzdí tě to, ta vlna. Mám zahořknout a užírat se? Dyť je to kabaret. Hra. Nikdo nikoho neutlačuje. Přece si neotrávíš život kvůli tomu, že maj Češi špatnej vkus...*

Pavel: *Já to takhle nechtěl. Je to v konzumu. To nemá úroveň.*

Kajetán: *Tak si navleč triko s Che Guevarou, opásej se bombama, skoč do Kauflandu mezi regály s pracím práškem a očisti svět, ty vado!*²⁶

3.4.7. Použité zbraně

Kuchyně v Pavlově bytě. On, jeho manželka Markéta a Šimon společně večeří, ale večeře se nevyvíjí dobře. Markéta si stěžuje na Pavlův přístup a chování k ní, nechce se ve vlastním domově cítit jako v kasárnách. Ona i její syn jsou nešťastní, nic nemají povolené, ani kino, časopisy či videohry. Odejde sbalit jejich věci. Na Pavla toho začíná být moc. Nechápe svoji ženu, vždyť jen chce, aby byli šťastní. Začínají se hádat, Markéta už neví, jak dál, její muž je úplně paranoidní. Řekne mu o telefonu se Šimonovým otcem, což pro Pavla znamená obrovskou zradu. Hádá se s ní čím dál tím víc. Spílá všem ženám do hysterek a hnusných masochistek. Markéta i se Šimonem odchází. Pavel s posledními výkřiky vzteku rozbíjí jídelní stůl.

Pavel: *Už je po vás, vymyli vám mozky. Nejdřív jste se tomu šitu vysmívali, ale udolalo Vás to. Už jim zobete z ruky, už přemýšlíte podle těch jejich schémátek. Už slíníte, když zazvoněj. Byli jste mý kamarádi, moje lásky, moje inspirace...A dneska jste naprogramovaný, tuctový...nuly.*²⁷

---

²⁶ DRÁBEK, David. *Akvabely*. Praha: Akropolis, 2011, s. 14. ISBN 978-80-87481-70-7

²⁷ DRÁBEK, David. *Akvabely*. Praha: Akropolis, 2011, s. 17. ISBN 978-80-87481-70-7

3.4.8. Výlov

Celé osmé scéně vévodí Filipův hlas. Loučí se se světem, připozdívá se, má naspěch, jiné světy ho lákají k sobě. Doufá, že mu to nikdo nebude mít za zlé, on už více nemohl. Pohyby vydry už mu jdou. Připluje k němu Markéta, nemusí vůbec nic vysvětlovat. Loučí se, poté poměrně silně ťukne čelem do nádrže a odpluje pryč.

3.4.9. Za sklem

Tvoří ji pouze scénické poznámky. Vidíme nádrž a v ní Filipa již zcela odtrženého od lidského světa. Má pohyby vydry, připadáme si tedy spíš jako na návštěvě v zoo. Ve vodě se vznáší chuchvalce potravy, vše napodobuje iluzi kalné rybníční vody.

3.4.10. V kleci

Pavel sedí zcela opilý a zničený v troskách zbylé kuchyně. Přistoupí k němu Markéta, jež si přišla pro svoje věci. Ptá se na Filipa, Pavel ale neodpoví, je zcela mimo realitu. Odchází.

3.4.11. Zpívánky

Kajetán se chystá ve studiu na moderování pěvecké soutěže. Zazvoní telefon, volá Pavel. Obdrží šokující zprávu o Filipově smrti, ale musí zůstat a pokračovat v natáčení. V úvodu pořadu vítá publikum i televizní diváky. Ze soutěžících je vybrána učitelka, paní Magda Šťastná. Kajetán s ní zahajuje poněkud nestandardní rozhovor. Na odpovědi soutěžící reaguje agresivně, což vyvolá velkou nevoli u produkce. Po odzpívané písničce „Lásko má, já stůňu“ klade Kajetán coby moderátor stále nepříjemnější a trapnější otázky a uvádí Magdu do rozpaků. Pod vlivem silných emocí vypráví, jakým způsobem přišel ke své práci. S kamarády losovali, kdo z nich půjde do toho nejlépejšího televizního pořadu a zazpívá od Ivetty Bartošové „Léto“. On vyhrál. Nejenže mu po jeho výkonu všichni tleskali, dokonce mu nabídli i práci ve studiu. Následně Magdin syn vběhne do studia a během rychle spuštěného reklamního bloku se vrhá na Kajetána, ten mu rány oplácí. Tma.

3.4.12. Královna temných spádů

Dvanáctou scénou provází Zebavý hlas. Nacházíme se v něčem, co dříve vypadalo jako Kajetánův byt. Ze stínů přichází Královna temných spádů, dříve Edita. Zazvoní jí telefon

pověšený na krku. Promlouvá k ní Hlas ducha žaludku. Nabádá ji ke shromáždění armády krvelačných lůzrů, kteří ji obdivují a milují. Edita je tedy nabádá ke špehování slavných, zírání na jejich oblečení, bonzování či focení významných osobností. Před odchodem ji nabádá, aby si nevšímala žluté blikající kartičky, která z ní vyleze, neboť vše už je nad její síly. Utíká. Tma.

3.4.13. My pain, your pleasure

Kajetán nasedá do taxíku, rukávem si utírá krev tekoucí z roztrženého rtu a telefonuje. Kajetán zobrazený hovoří o zlobě a touze po ubližování. Vzadu za ním se objevují dvě holohlavé postavy. Ten zobrazený dále pokračuje ve svém přemítání. Jednou slyšel o ultra fanoušcích Baníku a Sparty, kteří se před každým vzájemným zápasem sešli na utajeném místě a brutálně se utkali v boji muž proti muži. Studio nabídlo oběma týmům, aby se porvaly v přímém, nesestříhaném přenosu ve studiu. Vyzývá diváky ke sledování. Z obou stran se ozve Baník! Sparta! Muži i přes sveřepý zjev vypadají před kamerami nejistě. Kajetán v taxíku upozorní řidiče na místo zastavení. Tma.

3.4.14. Venkovan

Markéta se Šimonem se procházejí po pláni a pozorují zajíce v dáli. V pozadí přichází muž, o němž není zmínka dokonce ani v soupisce osob v představení. Markéta ho pozdraví a omluví se, že vstoupili na jeho pozemek. Jejich cíl byl pozorovat různá zvířata – kachny, krávy, ovce... Venkovan ukáže k obloze a poví jim o andělech letících nad seníkem kolem zvoničky a dvou topolů a pak zmizeli v dálce. Prší a všem stékají krůpěje vody po tváři, vypadající jako slzy. Stmívá se.

3.4.15. Na břehu

K vodě pomalu přichází Pavel s Kajetánem nesoucí těžkou masivní dřevěnou truhlu. Oba oblékli tmavé obleky, ovšem košile volně rozhalené a bez kravat. Náklad je značně těžký, ale nakonec bednu donesou až ke stavidlu. Cosi z ní vypadne a tiše sklouzne do vody. Oba jen tiše stojí, pokuřují a zadumaně pozorují hladinu. Jen občas prohodí pár slov. Kajetánovi zvoní telefon, volají z televize s novou nabídkou práce, vztekle ale aparát zahodí do vodní hladiny. Pavel se zmíní o Markétě, před pár dny měli schůzku. Jeho kamarád se také zmíní o nové ženě ve svém životě, Stele. Po pár minutách si Kajetán všimne, že je někdo šmíruje, zřejmě fanyanky.

Jedna vyzáblá, druhá kyprá, obě zastávají pozici dobrovolných špehů Královny temných spádů. Jejich zájmem je neustálé porovnávání kvalit Lucie a Heleny. Kajetán se dokonce zapojí do hovoru.

Na

otázku

o jeho přítomnosti zde odpoví, že zde má krámek, tedy pizzu, párek, sušenky, ve skutečnosti hromádky kamení, listů, větviček. Obě se zapojí do hry, ale po představení Pavla coby nejlepšího kamaráda lovícího hmyz rychle mizí ze scény. Najednou se muži cítí svobodně, ale přece jenom ještě chvíli představují obchodníka a záchranáře sluníček sedmitečných. Nakonec přichází rozhodnutí a poslední přestavení akvabel na Filipovu počest. Tančí v saku, z kapes jim crčí voda. Zpovzdálí je jen pro vlastní potěchu pozoruje rybář. V pozadí na plátně vidíme obraz pokoje Filipovy babičky. Šeří se. Konec.

3.5. Hlavní postavy

Akvabely, tři muži, mají jedno společné. Všichni se nacházejí ve středních letech, na prahu zmatení a nevědomosti, co dále se svým životem. Jejich jedinou jistotou se stal koníček synchronizovaného plavání, tedy sport netypický pro muže. Lehkost a půvabnost akvabel je kontrastem vůči dospělým neohrabaným mužským tělům. *Vzniká komický efekt, ale zároveň moment jistého melancholického zastavení - že na nádheru mají nárok i oškliví.*²⁸

Kajetán představuje typ člověka, který se ze dne na den stal známou osobností, slavným moderátorem v televizní soutěži. Mediální svět ho naprosto pohltit, paparazziové společně s lidmi typu Edita, ženoucími se za slávou, zničili jeho dosavadní osobnost a stvořili z něj pouhého „ozářeného mutanta šoubyznysu.“ V mezích hledá identitu u svého homosexuálního přítele Ivana, avšak i svou sexuální orientací je zmatený, a proto se neustále zmítá mezi mužskou a ženskou přitažlivostí.

Pavel zobrazuje určitou skupinu lidí, kteří i ve skutečném, reálném životě i po dvaceti letech od revoluce stále bojují s minulostí a nemohou se přes ni přenést. Pavlův zažitý strach z komunismu, který mu nedovoluje pokračovat v běžném životě, šíří ho a činí ho nesnesitelným. Také sám sebe neposuzuje jako schopného učitele na vysoké škole, který dokáže vést studenty k lepším zítřkům. Jeho vztah k Markétě je složitý, přestože ji miluje, nesnáší ji za

---

²⁸ LJUBKOVÁ, Marta. David Drábek ke čtení. In: *David Drábek ke čtení* [online]. 2011 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.souvislosti.cz/clanek.php?id=1237>

to, jak je úžasná a že miluje jen je ho. V hloubi duše ví, že měla vždycky na víc než právě na něj. A myslí tím Filipa, svého kamaráda. Zmínky o vztahu Filipa a Markéty se v dramatu vyskytují často, avšak čtenář-divák nedostává šanci uhádnout pravdu. Sama Markéta se cítí natolik svázána starostlivostí a ochránářskou péčí manžela, až od něj nakonec odchází.

Filip zaujímá ve hře zajímavé místo. Ze všech má nejméně replik, téměř nic o něm nevíme a neznáme jeho názory na situaci ostatních akvabel, přesto hraje zásadní roli. Celou hru uvádí svým hlasem, sjednocuje ji do jednotného celku (od prvního obrazu až po „epilog“ v podobě obrazu babiččina pokoje = tím vše začíná i končí). Filip se zdá být tichým, skromným, leč zlomeným mužem. Po vzoru své babičky se rozhodl změnit svůj život a vybral si odchod z tohoto světa, což zásadně ovlivní zbylé akvabely. Snaží se vyrovnat s důsledky i s koncem jejich tajného spolku. Ale nakonec nevysvobodí smrt jen Filipa, ale i Kajetána s Pavlem, neboť oba najdou nový způsob života a vnitřní klid.

Takto shrnul tři akvabely Vladimír Mikulka ve své recenzi pro deník Mladá fronta DNES:

„Každý z protagonistů je ztělesněním odlišné sociální role: požívačný a všežravý televizní bavič Kajetán (Filip Richtermoc), vedle něj urputný a zatrpklý odpůrce pokleslého konzumního světa Pavel (Ondřej Malý) a trojici doplňuje Filip (Petr Vrběcký), jenž volí naprostý a náležitě absurdní únik - postupně se mění ve vydru.“²⁹

3.6. Prostor

Prostor, ve kterém se drama odehrává, můžeme rozdělit na několik linií. Tu první tvoří jediná scéna – pokoj Filipovy babičky, který navazuje intimní a důvěrnou atmosféru, naznačuje počátek příběhu. Druhou linii tvoří prostředí plaveckého bazénu. Je to důvěryhodný prostor, kde se akvabely cítí přirozeně, samy sebou. Utíkají se do něj schovat před reálným světem. Voda pro ně znamená intimní domácí prostředí, kde se nemusí přetvařovat ani si na něco hrát, naopak, jako jedna z mála věcí je naplňuje štěstím a klidem. Malý soukromý svět uvnitř velkého světa. Vodní nádrž je ale i místem, kde nastane v příběhu zlom a vše se změní, a nakonec i posledním odpočinkem

---

²⁹ MIKULKA, Vladimír. Morávek pojal akvabely velkoryse. In: *IDnes* [online]. 2006 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: http://kultura.idnes.cz/moravek-pojal-akvabely-velkoryse-dld-divadlo.aspx?c=A050524_195423_divadlo_gra

Další linii tvoří prostory zcela opačné, tedy Kajetánův a Pavlův byt, televizní studio, byt Ivana, taxík. Prostředí, ve kterém musí muži svádět souboje, hádky, bojují o místo v životě a necítí se v něm klidní, spokojení. Zde se rozvíjí příběh, přicházejí nové podněty, informace. U Kajetána i Pavla se v tomto vnějším světě stane změna, oba se zhroutí pod nátlakem nových věcí, které již nejsou schopni přijmout. A vše se uzavírá v poslední rovině, kterou tvoří prostředí jezera, tedy příroda, harmonie, soulad. Vše se stabilizuje a nastane rovnováha. Posledním detailem zůstává promítnutý obraz babiččina prázdného pokoje, což i přes události navodí pocit dobrého konce.

3.7. Čas

Určení jednotky času v Akvabelách není jednoznačný úkol. V dramatu se nevyskytují žádné blíže specifikované údaje o tom, ve kterém období se děj odehrává či jak dlouhou dobu. Přesto můžeme odhadnout rozpětí pár dnů. Všechny obrazy se odehrávají v přítomném čase, ale stejně důležitou roli hraje i minulost, v níž je lokalizován původ všech problémů. Kajetán a partnerské vztahy, Pavel a jeho noční můry z komunistického režimu, Filip a život, který kdysi býval dobrý.³⁰Snaží se s ním vyrovnat a připravit si lepší budoucnost. Všeobecně bojují s časem, svým odvěkým nepřítelem, snaží se plavat proti proudu. V závěru se s ním nakonec smíří.

3.8. Motivy

hlavní motivy, které určují celé naladění hry, patří příroda, přírodní živly, a to především voda. V ní se cítí naše Akvabely uvolněné, svobodné, ve své živlu. V nádrži by nejraději trávily všechny volné chvíle. Nejbliže k ní má Filip, který pobyt pod hladinou utíká před svými starostmi, považuje ji za svůj domov. Dosáhne to dokonce toho bodu, že se chce stát vydrou, vodním tvorem. Voda se nakonec stává podle jeho přání posledním odpočinkem. Velký význam má ale i pro Pavla, který při výlovu hmyzu z vodní hladiny nalezne potřebný klid, možná poslání. Voda se v konečném momentu stává i jevištěm, kde se odehraje úplně poslední představení tajného, již rozpadlého, spolku Akvabel na Filipovu počest.

---

³⁰ FIALOVÁ, Alena. *V souřadnicích mnohosti*. Praha: Academia, 2014, s. 654. ISBN 978-80-200-2410-7.

Filip: „*Cejtím, že nemám moc času. Už nechci čekat. Chci zůstat doma. Ve svém živlu.*“

Drábek se ve svých dramatech často potýká s motivem mediálního světa a jeho zkaženosti a Akvabely nezůstaly výjimkou. Formou Editiny postavy ukazuje divákovi i čtenáři realitu, jakou moc mají média nad obyčejným lidským životem. Společnost se stala mnohdy pouhou loutkou v rukou vydavatelů bulvárních periodik, ale nejen na to se autor snaží poukázat. Všimá si také častější skutečnosti, kdy lidé přestávají číst kvalitní literaturu a periodika a místo toho se věnují bulvárním plátkům tištěným i internetovým. To má samozřejmě dopad i na mladší generaci, neboť nemá před sebou dostatečný vzor kvalitní četby a v návaznosti na to dochází buď k orientaci na triviální literaturu a brak, nebo nastává úplný konec čtenářské gramotnosti.

Mezním motivem se stala také *krize středního věku*. Jelikož sám Drábek přiznal, že psaní her je pro něj skutečně autoterapie,³¹ v některých hrách ho skutečně najdeme. A nejen jeho. Příběh o mužích hledajících svou identitu na prahu čtyřicátého roku života vhodně doplňuje nabídku moderních dramát, neboť je to téma s neustálou platností, které se pravděpodobně nikdy neokouká. Drábek formou ironie a sebekritickým komentářem dokáže stvořit drama, jež sice neohromí svým podáním značnou část divadelních kritiků, zato divákům přinese jedinečný zážitek.

Takto komentoval divadelní kritik Vladimír Just v Divadelních novinách postavy v Drábkových hrách.

„A naopak tragické situace jeho životních outsiderů a ztroskotanců – snad nikdo jiný u nás zatím nepodal tak barvitý živočichopis všech variant a kultivarů tohoto sociálního typu jako on – u Drábka zpravidla nepostrádají ironii (Např. Akvabely, Jedlíci čokolády.) A řekněme rovnou, že tam, kde právě tuto ironii a vnitřní smích nad svými outsidery a „lůzry“ Drábkovy hry postrádají a kde autor zvažní sám nad sebou a dořikává už řečené, bývají jeho autorské i režijní partitury nejproblematičtější.“³²

---

³¹ ŠANDA, Nad knihou: Zápas na dně bazénku. In: *Novinky.cz* [online]. 2011 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/kultura/salon/241552-nad-knihou-zapas-na-dne-bazenku.html>

³² JUST, Vladimír. Kauza DAVIDA Drábka aneb Nejen o 11. přikázání. *Divadelní noviny* [online]. 2014 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://www.divadelni-noviny.cz/kauza-davida-drabka-aneb-nejen-o-11-prikazani>

3.9. Scénické poznámky

Scénická poznámka řeší, jakým způsobem se pojmenovává prostor, tedy konkrétněji prostor, ve kterém postavy řeší svou dramatickou situaci. Může mít nejrůznější charakter – dotýká se jak různých popisů prostředí, tak i dalších reálií.³³ Zjednodušeně tedy napovídá režisérovi a celému tvůrčímu týmu postavení osob, způsob promluvy (tón, barva, hlasitost), kostýmy, načasování, rekvizity, scénu a další instrukce; pro celkovou realizaci hry jsou tedy naprosto nezbytné. Ve většině případů nejsou pro diváka patrné, pokud tedy režisér hry nerozhodne jinak (například verze Akvabel Vladimíra Morávka). Čtenáři je určena pouze sekundárně.

U Davida Drábka neplní zcela scénická poznámka svou funkci, neboť autor v ní neuvádí klasické pokyny: Přejde zleva, křeslo stojí v popředí, na oknech jsou truhlíky s muškáty, ale dokonalými detaily, humornými připomínkami vykresluje děj, který svými přesnými popisky navozuje právě čtenáři pocit úplného vcítění se do probíhající hry. Připomínají spíše úryvky z prozaického textu než pokyny autora; také se v nich občas projevuje jeho osobní názor či připomínka, což není u dramatického textu standardní. Často tyto poznámky nejsou zrovna jednoduché ke zrealizování a produkčnímu týmu nepředkládají lehký úkol. Vilém Dubnička je okomentoval takto:

„U Shakespeara se většinou dozvíme jen „přijde“, „odejde“ nebo „zazní trubky a fanfáry“ a inscenátoři musí vše potřebné vyčíst z textu. David Drábek je druhým extrémem. Na jeho autorských poznámkách by si i Walt Disney zlámal tužky. Přiznám se, že jsem si s realizací těchto poznámek chvíli docela lámal hlavu. Pak jsem si ale přečetl jinou Drábkovu hru - kyberkabaret Žabikuch (Frogscalibur) a došel k názoru, že Drábkovy závorky jsou spíš než popisem nutného jevištního dění velkou inspirací a zábavou.“³⁴

---

³³ CÍSAŘ, Jan. *Základy dramaturgie*. Praha: Akademie múzických umění, 2009, s. 67. ISBN 978-80-7331-146-9.

³⁴ Drábkovy závorky. In: *Akvabely* [online]. 2006 [cit. 2015-03-14]. Dostupné z: <http://www.akvabely.wz.cz/aboutme.htm>

Typické příklady Drábkových poznámek:

Pavel na něj chvíli hledí, pak mu opadají chmury z tváře a trhne zipem. Vystaví před ženami penis a ty zděšeně prchají pryč.

Znovu nahlížíme do průhledné vodní nádrže. A opět vidíme Filipa. Ale přes všechnu snahu už s ním nenavážeme kontakt. Zjevuje se za sklem pohroužen do svých rytmů bez mimiky a lidských gest. Připadneme si spíš jako návštěvníci obřího akvária v ZOO. Chuchvalce rozmočené potraviny se vznášejí kolem Filipovy hlavy a přidávají tak vodě na kalném, rybníčním zjevu.

Světla. Magda umí zpívat, o tom žádná. Avšak nervozita a šok z Kajetána její výkon notně podkopaly. Navíc si píseň nasadila o oktávu výš a tam je řídký vzduch. Diváci přesto nadšeně aplaudují. I Kajetán tleská.

Sám Drábek v rozhovoru pro Týdeník Rozhlas uvedl, že se prostřednictvím svých poznámek nevzdává literárních ambicí.

„(...) Nicméně mně se zdá, že scénické poznámky při četbě obstojí samy o sobě a někdy jsou možná ještě trefnější než promluvy. Dramata většinou píšou pro určitou scénu, teď už zaplat' pánbůh pro svoji, ale zároveň se nevzdávám literární ambice.(...)“³⁵

3.10. Jazykové prostředky

Slovní zásoba v dílech Davida Drábka se vyznačuje ohromnou rozmanitostí a širokým záběrem všech jazykových vrstev. Jazyk scénických poznámek zůstává spisovný, místy přímo poetický: *Tíživá atmosféra se vysrážela v podobě malých krystalků na stínítko lampy*. Naopak v dialozích postav se můžeme setkat s různými prostředky. Primárně mluví obecnou a hovorovou češtinou: *v novejch brejlích, má to bejt, cejtím to živě, cédéčko, šlohnul, vo konzumu, furt, komouši, spešl soutěž*. Coby akvabely používají i odborné výrazy vyjadřující určitou pózu: *allbatross, tub position, pozice flamingo, barracuda*. Textu se nevyhnuły ani vulgární či hanlivé

---

35 RATHOUSKÁ, Kateřina. David Drábek, dramatik, režisér. In: *Týdeník Rozhlas* [online]. 2011 [cit. 2015-03-14]. Dostupné z: http://www.radioservis-as.cz/archiv11/45_11/45_titul.htm

výrazy: *svině, hajzl, zmrvenej, pí-a, vymaštěná pipina, čuríni, svinská zlodějna, děvky*. Edita se často vyjadřuje ve zdobnělinách: *zprávička, Kajetánek, Kajetáneček, modýlek, břicho, trošičku*.

Drábek si rád hraje se slovíčky a tak vznikají velice kreativní obraty a přirovnání: *výstavní penis, to kladivo na čarodějnice, borec s držkou jak ovdovělej stydkej pysk, vorvaní kýla, spanilá láhev, zalehla ho letargie jako milenka s cukrovkovým záchvatem, obdivují mě jako mažoretky kozačky, nápad zkroucený jako mufloní roh, jako vývrtka s nabodnutým splihlým džinem, vodní hladina s titěrným akné od vodoměrek, zpívá, jako by si vykloukal hrstí štěrku*.

Autor často odkazuje i na ostatní literární a filmová díla či osobnosti známé ve světě politiky – téma Palestinci x Izraelci či ve společnosti. V textu tedy můžeme najít odkaz na Hvězdné války, sérii science fiction filmů, na Nekonečný příběh, fantasy román Michaela Endeho či na Matrix, sci-fi film z prostředí virtuálního světa. Přímě zmíněný je také americký zpěvák Tom Waits, jehož hudba se vyznačuje kombinací jazzu, šansonu a blues, vhodně tedy dotváří melancholickou náladu po tréninku akvabel. Opomenuta nebyla ani rocková americká skupina R. E. M, na jejichž píseň tančí svůj poslední tanec. V názvu jedné z kapitol zazní i jméno Freddie Mercuryho, britského rockového zpěváka a člena legendární skupiny Queen. Kajetán v jedné ze scén zmíní i Che Guevaru, tedy kubánského marxistického revolucionáře. Zajímavé je i přirovnání Kajetána a Pavla ke dvojici Laurel a Hardy, tedy ke komikům a hvězdám grotesek stříbrného plátna první poloviny 20. století.

I české celebrity se v textu vyskytují, i když značně nelichotivě – Helenka a Lucie se staly tématem rozepry První a Druhé. Jako přirovnání opačných pólů používá autor dva nesmiřitelné fotbalové kluby, Spartu a Baník, které jsou známy nesmírnou rivalitou a nepřátelstvím.

4. Akvabely na jeviště

Akvabely se kromě zahraniční interpretace dostaly na českou divadelní scénu celkem třikrát – v podání Vladimíra Morávka, Mariána Amslera a Vilému Dubničky.

4.1. Nastudování Vladimírem Morávkem

Inscenace je součástí třídílného projektu *Národ v sobě* sestávající z *Prodané nevěsty* Bedřicha Smetany, divadelní adaptace filmu *Hoří, má panenko* a *Akvabel*, vše pod Morávkovým režijním dohledem. Premiéra se uskutečnila 30. 4. 2005 v Klicperově divadle v Hradci Králové. Kromě scénické hudby Michala Pavlíčka v ní zazněla i jeho autorská tvorba nebo například *Lásko má, já stůnu* od Karla Svobody. Hra byla nominovaná na titul Inscenace roku 2005 v rámci udělování cen Alfréda Radoka. Pro Českou televizi byl vytvořen záznam, který měl premiéru 18. 11. 2006 na kanálu Čt 2.

4.1.1. Porovnání dramatického textu a realizace hry

Tato verze hry od Vladimíra Morávka si jistě zaslouží mnoho pozornosti, neboť tento zkušený režisér se vyznačuje letitými zkušenostmi v divadle i ve filmu. Působil ve Vinohradském divadle, v Divadle Na Zábradlí, v Divadle v Dlouhé, v Karlových Varech a dlouhá léta sloužil jako umělecký šéf v Klicperově divadle v Hradci Králové. Vyzkoušel si i role režiséra opery – v Národním divadle předvedl *Toscu* a *Macbetha*. I na zahraničních scénách se stal slavným především díky Göteborské opeře a pařížskému divadlu *L'Apostrophe*. Ze světa kinematografie je znám jeho film *Nuda v Brně*, za který dostal pět Českých lvů.³⁶ Často publikuje své poznatky v Divadelních novinách. Nyní působí jako umělecký šéf brněnského divadla Husa na provázku.

Morávek, který je půlkou divadelní kritiky milován a tou druhou nenáviděn, si s obtížně realizovatelným dramatem velmi dobře poradil a zasadil se tak o jedno z velkých překvapení v jarní sezóně roku 2005.

V provedení jsou čteny jedním určitým hercem všechny scénické poznámky včetně úvodních citací, což ovšem místy nezní dobře, jelikož díky strojenému hlasu přednášeče nevyzní

---

36 *Národní divadlo* [online]. 2015 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.narodni-divadlo.cz/cs/umelec/vladimir-moravek>

Drábkův humor na těch správných místech. Zvláštností se také stal fakt, že místo tří herců – akvabel se na jevišti pohybuje rovnou herců šest, kteří jen pozorují a později se připojují k trénování vodního tance, jenž je sice úchvatný, ale zcela nepochopitelný.

Některé pasáže textu byly z pochopitelného důvodu délky představení zcela vynechány, ale na druhou stranu zmizely ty, které reprezentují Drábkův humor. Vynechány byly obrazy devět a deset, z třináctého obrazu se ve hře použilo pouhé torzo.

Ovšem jako protipól se vyskytly pasáže, které v původním textu nenajdeme. Před devátým (jedenáctým) výstupem přednášející scénických poznámek uvedl reklamní blok:

„Nekonečný eroticko – westernový seriál Já a kuň, Spoutaná rodina – podívaná plná emoci; od Bratrů v triku o milování ve třech Švédská trojka.“

Ze široké škály nadaných herců si Morávek vybral ty nejlepší. Ačkoliv kritika zavrhla Pavlu Tomicovou coby herečku pro téměř všechny dámské role³⁷, její ztvárnění Edity a Markéty dotvořilo celkové vyznění hry. Petr Vrběcký dokonale zvládl roli Pavla, zvláště scénu svého totálního zhroucení. Kajetán v podání Pavla Richtermoce působil poněkud vypjatě, ale Kajetánovo charisma a šarm ovládl s velikým přesvědčením. Ondřej Malý jako Filip doladil celou trojici k naprostému souladu.

Morávek představení vhodně doplnil i hudbou vytvořenou Michalem Pavlíčkem, zvukovými efekty, tajemným a opravdovým hlasem Ducha žaludku a choreografií všech účinkujících.

Režie: Vladimír Morávek

Dramaturgie: Martin Velíšek

Scénografie: Martin Chocholoušek

Kostýmy: Tomáš Kypta

Choreografie: Michal Němeček

Pohybová spolupráce: Václav Luks

Hudba: Michal Pavlíček

---

³⁷ MIKULKA, Vladimír. Morávek pojal Akvabely veľkoryse. In: *IDNES* [online]. 2005 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: http://kultura.idnes.cz/moravek-pojal-akvabely-velkoryse-dld-/divadlo.aspx?c=A050524_195423_divadlo_gra

Obsazení

Kajetán: Filip Richtermoc

Pavel: Petr Vrběcký

Filip: Ondřej Malý

Markéta, Edita, Magda, babička: Pavla Tomicová

Ivan, syn Magdy: David Steigerwald

Radek, duch žaludku: Jan Sklenář

Asistent Šimon: Patrik Němec

Druhá: Eva Leinweberová

Ten, který není v programu; Ivan: Josef Hervert

4.2. Nastudování Mariánem Amslerem

Nedlouho po hradecké premiéře vznikla inscenace Akvabel v rámci závěrečné práce studentů Divadelní fakulty JAMU v Brně. Hra měla premiéru ve studiu Marta 11. 12. 2005. V režii se představil Marián Amsler. Inscenaci představili studenti také ve vídeňském Theater Brett, v Polsku a na Slovensku. Realizaci dramatu pojal Amsler netradičním způsobem, neboť přidal několik postav, které se v původním textu nevyskytují, například Vlkošanka nebo Yashi Kobayashi. Celé představení dokonce nezačíná obrazem pokoje Filipovy babičky, ale scénou jedenáctou (Zpívánky). Přejmenován je i název celého pořadu – z Natřete jim to na Vzhůru ke hvězdám. Sám autor nejprve nevěděl, jak nazvat styl inscenace, ale nakonec se rozhodl pro grotesku, kterou definoval jako „chvíli vesele a chvíli smutně“.

Režie: Marián Amsler

Dramaturgie: Jitka Kostelníková

Scénografie a kostýmy: Hanka Knotková

Produkce: Jiří Matoušek

Choreografie: Róbert Csontos

Hudba: Mario Buzzi

Obsazení:

Kajetán: Robert Mikluš

Pavel: Zdeněk Lambor

Filip: Ondřej Havlík

Markéta: Andrea Buršová

Edita: Kristina Chrástová

Ivan: Jan Holcman

Slečna Magda: Tereza Richtrová

Magdín Karel: Radek Švec

Vlkošanka: Eva Kodešová

Vesničan: Ondřej Havlík

Asistentka I.: Zuzana Lužná

Asistentka II. Tereza Martínková

Yashi Kobayashi: Jáchym Chrásta

Asistent, Trenér, Radek, Rybář, Správce bazénu, Plastický chirurg, Duch žaludku: Marek Pospíchal

4.3. Nastudování Vilémem Dubničkou

Premiéra hry se uskutečnila 10. 1. 2006 v Divadelním klubu Komorního divadla J. K. Tyla v Plzni i přes prvotní pochyby uměleckého vedení. V inscenaci byla použita hudba Bedřicha Smetany, skupiny Queen a Pavla Hrubého. V pozdějších letech převzalo představení Divadlo Alfa, Plzeň.

Režie: Vilém Dubnička

Scéna: Matěj Němeček

Kostýmy: Lenka Polášková

Dramaturgie: Marie Caltová

Choreografie: Irena Bartošová

Obsazení

Pavel: Bronislav Kotiš

Filip: Zdeněk Rohlíček

Markéta: Andrea Černá

Edita: Klára Kovaříková

Ivan: Jan Malěř

První: Ludmila Čermáková

Druhá a paní Magda: Ivana Říhová

Její syn: Tomáš Karban

Radek: Ivan Říha

Asistentka: Tereza Říhová

Kameraman: Vratislav Mikan

Záznam Šimona: David Hradil

Hlas z režie: Zdeněk Mucha

Hlas ducha žaludku: Jan Přeučil

5. Akvabely v zahraničí

Celkově byly Akvabely přeloženy do 8 jazyků: němčina - Die Kunstschwimmer, polština - Pływanie synchroniczne, angličtina - Aquabelles (Synchronized Swimming), chorvatština - Plesači na vodi, rumunština - Balerinele acvatice, ruština - Синхронистки, španělština - Club de nado sincronizado a slovinština - Ples na vodi. Vůbec prvním podnětem pro prezentaci hry v zahraničí se stal zájezd Klicperova divadla v červnu roku 2006 do Německa na festival Theaterbiennale des Staatstheaters Neue Stücke aus Europa v rámci projektu Invaze do Evropy Divadelního ústavu Praha ve Wiesbadenu. Téhož roku se soubor zúčastnil také divadelního festivalu v Polsku. Text se v zahraničí těší veliké oblibě. Nejčastěji bývá vydáván společně s texty autorů, kteří se již v zahraničí proslavili nebo obdrželi významnou uměleckou cenu. Velice častá jsou scénická čtení, která obvykle doprovází např. různé divadelní festivaly či konference.

Premiéra hry na prknech profesionálního divadla v zahraničí se odehrála v polském Teatr im. Wojciecha Boguslawskiego w Kaliszu 20. 9. 2008, režie se ujal Janusz Lagodziński. Dalším divadlem, které zahrnuje Akvabely do svého repertoáru, se stal Lubuski Teatr w Zielonej Górze. Prvotní představení hry publiku se konalo 13. 11. 2009 pod vedením Braňa Mazúcha. V německém prostředí se Akvabely představily divákům na Malé scéně Hessisches Staatstheater ve Wiesbadenu 14. 3. 2010 v režii Tilmana Gesrche. Zatím poslední recepce hry se uskutečnila ve slovenském Martinu 24. 5. 2013 ve Slovenském komorném divadle. Inscenace se pravidelně objevuje na programech i dva roky po premiéře. Režisérské úlohy se ujal Rastislav Ballek, který hostoval i na české divadelní scéně, a to v Národním divadle Brno nebo v pražském Divadle Rokoko. Slovenská kritika přijala Akvabely velice příznivě.

„Drábkové dramatické texty sú o narušani akýchkoľvek divadelných konvencií a o horkom, ale pravdivom poukazaní na súčasný svet v grotesknom vyznení. Akvabely sú najprikladnejším dramatickým textom, ktorý plne odhaľuje autorovu poetiku, ktorá je veľmi jedinečná a ľahko nenapodobiteľná.“³⁸

---

³⁸ MAJERČÍKOVÁ, Andrea. Martinské Akvabely. In: *Divabaze* [online]. 2013 [cit. 2015-02-21]. Dostupné z: <http://www.divabaze.cz/recenze/877-martinske-akvabely.html>

6. Recenze a kritika

S kritikou pozitivní i negativní se musely vyrovnat všechny scény, jež Akvabely uvedly ve svém repertoáru. Všeobecně byla přijata Drábkova lehce kontroverzní hra velice dobře, avšak zrealizování některých režisérů nemělo u recenzentů valný úspěch. Naopak tomu bylo na straně publika, které hru přijalo velice kladně a vždy ji odměnilo ovacemi vestoje.

6.1. Klicperovo divadlo Hradec Králové

Divadelní kritik deníku Mladé fronty DNES Vladimír Mikulka se ve svém hodnocení zabývá nepříliš povedeným přednesem scénických poznámek, naopak vychvaluje použitý výběr hudby a scénu, která realisticky evokuje modrými lesklými kachlíčky plavecký bazén. Samotnému Drábkovi vyčítá satirické výpady proti mediální pokleslosti, jež znějí spíše trapně než nadsazeně.

„Text spíše komorní pojal Morávek s velkorysostí a výpravností sobě vlastní, a to včetně zasazení příběhu do odtažitě, nereálné atmosféry. Vyznění napomáhá hudba a především scéna evokující modrý kachlíkovaný vnitřek plaveckého bazénu, ve druhé polovině dokonce pootočený, takže jej diváci vidí "z ptáčí perspektivy". Příznačné však je, že Vladimír Morávek ani na závěr své hradecké etapy nehrál na jistotu a přišel s inscenací nejednoznačnou a kontroverzní.“³⁹

Josef Herman ve své kritice uveřejněné v Divadelních novinách taktéž vychvaluje scénografii - dle jeho názoru tvoří právě tyto základní atributy jako prostor a čas stěžejní část režisérovy práce. Komentuje také nešťastný výběr Morávka obsadit Pavlu Tomicovou do všech dámských rolí. Jako pozitivum označil režisérovu schopnost vytvořit dojem, zda je dění na jevišti fikce či skutečnost, co je vážné a co komické. Právě proto dokonale souzní s Drábkovým pohledem na svět.

---

³⁹ MIKULKA, Vladimír. Morávek pojal Akvabely velkoryse. In: *IDNES* [online]. 2005 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: http://kultura.idnes.cz/moravek-pojal-akvabely-velkoryse-dld-/divadlo.aspx?c=A050524_195423_divadlo_gra

„Akvabely jsou ukázkou velkorysé jevištní poetiky, která momentálně vládne světovému divadlu, jakkoliv rozrůzněnému, a která nachází výraz přirozeně především v operním divadle. Mohla a měla by být pro zdejší divadelní poměry dobrou inspirací.“⁴⁰

Také Jan Kerbr hodnotil Akvabely pro Divadelní noviny. Ve své rozsáhlé kritice převážně příznivě komentuje práci celého tvůrčího týmu, především hudební podkres Michala Pavlíčka a scénografa Martina Chocholouška. Ocenění byli herci za obdivuhodný výkon při realizaci takto složitých postav, zvláště pak Pavla Tomicová za roli Edity a Markéty. Kerbr upozorňuje i na několik sporných míst – simulace masturbace pod prostěradlem jednoho z přihlížejících herců. I přesto je tato inscenace důstojným, groteskně melancholickým a humorným rozloučením Morávka s hradeckým divadlem.

(...) „Přirozeně zázračná scéna je nadějeplným vrcholem inscenace, v němž metafyzický příběh likviduje rutinu a stereotyp. Rezonuje i s mottem Johna Milтона, kterým Drábek hru uvádí: Zítřka k novým lesům, čerstvým pastvám. Morávek scénu akcentuje uvolněností herců v bundičkách, vypjatostí zvukové stopy i ledovou tříští, která se sype z výše.“⁴¹

6.2. Studio Marta

S kritikou se musela vyrovnat i studentská scéna Janáčkovy akademie, a to studio Marta. Marián Amsler je kritizován Zdeňkou Brandejskou za neuvedení zmínek o polistopadové situaci v Čechách (neboť to je podstatná část Pavlovy osobnosti) či za ztrátu poetických momentů. Ačkoliv dle autorky patří inscenace k nejpovedenějším, namísto zdařilého kabaretu připomíná spíše školní akademii, a to obzvláště vzhledem k nekvalitním hereckým výkonům a režisérově pojetí.

„Nová inscenace v režii hostujícího Mariána Amslera ukázala, co se stane, pokud se do této jakž takž vyvážené směsi výrazněji zasáhne. Inscenátoři předně hlavní postavy omladili, což je možná vzhledem k typu a zaměření »souboru« pochopitelné, důsledky takových změn jsou už na pováženou (...). Ze hry rovněž zmizela naprostá většina narážek na předlistopadovou minulost země, takže když se jedinkrát zmíní slovo revoluce, lze se ptát, o čem že je vlastně řeč. Tyto

---

⁴⁰ HERMAN, Josef. Akvabely. *Divadelní noviny*. 2005, roč. 14, č. 16.

⁴¹ KERBR, Jan. Magičtí vodní cvičenci. *Divadelní noviny*. 2005, roč. 14, č. 11.

akvabely nutně ztrácí na absurdnosti a jejich alternativní zájmová činnost působí spíše jako počátky nové subkultury než jako výraz vzdoru střední generace. Poetické momenty se zredukovaly na choreografická čísla v bazénu, tedy na lesklé čtvercové ploše uprostřed hrací plochy, na kterou ze dvou protilehlých stran shlíží diváci, ale v kontextu inscenace patří jednoznačně k nejpovedenějším. Podporuje je v tom kytarově chladná hudební stopa (Mario Buzzi) i některé výtvarné prvky (stínohra tří otáčivých větráků nad jevištěm). Omezením jiných aspektů hry ale především nezdravě nabyla tematická rovina nejapné televizní zábavy. Divák dostává transparenty na podporu zpěvačky Magdy, nestoudně dirigované jsou rovněž potlesky ve scénách z televizního studia a v jakési časové smyčce se výstup z pěvecké soutěže do nejmenších detailů přehraje dvakrát. Tato dramaturgicko-režijní volba se podepsala i na hereckém pojetí: až na některé, spíše ojedinělé okamžiky v závěru, nelze hovořit ani o charakterizaci, ani o kabaretu – nejvíc ze všeho to evokuje školní akademii.⁴²

6.3. Divadlo J. K. Tyla Plzeň

Jiří Kříž komentuje drama v plzeňské příloze deníku Práva. Ve svém článku vyzdvihuje práci Viléma Dubničky a celého hereckého kolektivu v kontrastu k tomu, že celá inscenace vznikla jen díky podpoře plzeňského Stocku a dalších dvou nadačních fondů, neboť u vedení divadla panovaly značné pochybnosti o Drábkově dramatice. Navzdory těmto okolnostem se drama stalo jedním z nejoblíbenějších u plzeňského publika. Dále Kříž polemizuje o symbolech v textu, jako například politika či homosexualita s bisexualitou nebo o tom, zda je plzeňská inscenace lepší než hradecká. V závěru shrnuje poznatky ve větě: *Hra je určena oné větší části diváků - o co tolerantnější, o to zklamanější.*⁴³

*„Ironie Akvabel je úsměvná, místy ale v zamyšleních o proměně kulturnosti v „reality odvar“ bolestná. A nejenom proto, že v autorově fantazii se Filip proměňuje ve vydru. Nad hradeckou inscenací stojí plzeňská chvályhodnou srozumitelností, a také důvěryhodnějším zvládnutím pohybu „ve vodě“. Rohlíček, Štěrbá a Kotiš předvádějí opravdové figury.“*⁴⁴

⁴² BRANDEJSKÁ, Zdeňka. My hoši, co spolu chodíme synchronizovaně plavat. *Divadelní noviny* [online]. 2006, č. 3 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://host.divadlo.cz/noviny/archiv2006/cislo03/texty.html>

⁴³ KŘÍŽ, Jiří. Akvabely doplávaly z Hradce do Plzně. *Právo: Plzeňský kraj*. 2006, roč. 2006, č. 23.

⁴⁴ KŘÍŽ, Jiří. Akvabely doplávaly z Hradce do Plzně. *Právo: Plzeňský kraj*. 2006, roč. 2006, č. 23.

Kritik Jan Kerbr v Divadelních novinách se ve své druhé recenzi Akvabel zaměřuje na režiséra Dubničku, jenž dle jeho názoru dokázal s ladností využít všechnen prostor klubu plzeňského Komorního divadla a na hlavní herce, z nichž každý jedinečnou realizací dokázal dovést svou postavu k dokonalosti. Jako pozitivní považuje i rozhodnutí obsadit i herce – amatéry, kteří jevištnímu podání dodávají pocit autenticity. Vhodné je i použití zvukové techniky – například během Filipova monologu.

„Svěžest a inspirativnost hry Davida Drábka Akvabely znovu prokazuje nastudování partou mladých činoherců Divadla J. K. Tyla v Plzni, které v jejich úsilí podpořila zkušená dramaturgyně Marie Caltová. Svou první profesionální režii se představil herec Vilém Dubnička, jemuž se podařilo humorně hravou i melancholicky existenciální »sportovní« story kongeniálně obsadit (v menších rolích i amatéry). Dubnička jako režisér uvážlivě pracuje s klubovými prostorami, hraje se na dvou do úhlu sevřených stranách, důležitou úlohu má pak ve finále otevírané okno do dvora. Drábkovu podobenství o problémech, jež se vynořují, když „život náš je v půli se svou poutí“, působí v plzeňské verzi svěže, upřímně a očistně.“⁴⁵

Viktor Viktora v Plzeňském deníku pojmul svou kritiku poněkud přísněji. Jako ostatní recenzenti se i on zabývá mediální otevřeností a pocitem totální ztráty soukromí coby aktuálního tématu v literárním a divadelním světě. Drábkův text však má za zcela nekvalitní a pochybný, bez motivace, s banálními replikami. Ovšem ve verzi Dubničky a jeho kolektivu jej považuje za originální, divácky vděčný. Oceňuje i herecké výkony všech účinkujících, neboť ty teprve dávají holému textu správný elán. Celkově drama označil za melancholickou komedii bez většího glancu a šarmu.

„Svědky zázraku se však staneme – co z textu, o jehož jednoznačné kvalitě si dovolím zapochybovat, vykřesaly režie (Vilém Dubnička), vynikající choreografie (Irena Bartošová), nádherná iluzivní scéna (Matěj Němeček) podpořená kostýmy Lenky Poláškové a ovšem koncert základního hereckého septetu, to byl jedinečný akt vzkříšení. Lehkost, bezprostřednost, hravost, pohybová přirozenost, samozřejmě nadsázka bez přehrávání a křeče živě probleskovaly celým představením.“⁴⁶

---

45 KERBR, Jan. S vodními cvičenci v klubu. *Divadelní noviny*. 2006, roč. 15, č. 3.

46 VIKTORA, Viktor. Kéž by akvabely šplichly živou vodu na klub. *Plzeňský deník*. 2006, č. 25.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo seznámit se s českou novodobou divadelní scénou, s dramatikem Davidem Drábkem, jeho životem a uměleckou tvorbou a především s dramatickým dílem Akvabely.

V první části jsme uvedli vývoj českého divadlnictví od roku 1989, nové motivy a styly, významné autory a periodika informující o dění na scénách. V následující kapitole bylo úkolem prozkoumat Drábkův umělecký přínos v Hořící žirafě, v divadle Minor, v Klicperově divadle a na dalších českých scénách a uvést seznam publikovaných a zinscenovaných her. Vyzdžena byla i jeho práci na poli rozhlasových stanic, především v Českém rozhlase, a uveden seznam ocenění, z nichž nejvýznamnější pochází od nadace Alfréda Radoka. Nechybí ani zmínka o knižních vydáních Drábkových her.

Nejdůležitější část práce autorka věnovala samotnému analytickému rozboru. Rozebrala prostor a čas, význam a charakteristiku hlavních postav, motivy a symboliku, jazykové prostředky. V druhé polovině práce vedla všechna divadla, která zařadila Akvabely do svého repertoáru a reakce kritiky na ně.

David Drábek byl příjemným objevem; je to autor, který si jistě zaslouží pozornost publika, neboť jeho styl vyniká originalitou, neotřelostí, vtipností a přitom velmi dobře a s elegancí dokáže zpracovat i závažná společenská témata. Ve všech jeho dramatech se za humorností skrývá hořký kousek pravdy a kruté reality. I Akvabely jsou takové. Na třech mužích je reprezentován motiv krize středního věku, boj s časem, vyrovnávání se s minulostí. Nechybí ani motiv polistopadové revoluce a strach z komunismu nebo problém mezilidských vztahů. Styčným bodem zůstává intermedialita, mediální otevřenost a stírání intimity a soukromí.

Dramata Davida Drábka vynikají specifičností, a proto jej leckjaký divák i kritik nemusí mít zrovna v oblibě. Přesto kolem sebe soustředí skupiny věrných obdivovatelů, kteří mu kdejaký nešvar či „úlet“ rádi odpustí.

V celkovém závěru můžeme prohlásit, že vytyčené cíle se splnily, ale samozřejmě téma David Drábek dává prostor k dalšímu zkoumání i analyzování, neboť je to umělec, který patří zaslouženě mezi vrcholné divadelníky tohoto desetiletí a nesmazatelně se svou tvorbou zapsal do historie českého divadla.

Příloha

1. Akvabely divadlo J. K. Tyla Plzeň⁴⁷

2. Martinské Akvabely⁴⁸

---

⁴⁷ Zdroj: www.akvabely.wz.cz

⁴⁸ Zdroj: Program Slovenského komorného divadla

3. Akvabely v Hradci Králové⁴⁹

4. Akvabely v Hradci Králové⁵⁰

---

⁴⁹ Zdroj: Česko – slovenská filmová databáze www.csfd.cz

⁵⁰ Zdroj: Česko – slovenská filmová databáze www.csfd.cz

5. Akvabely ve Wiesbadenu⁵¹

6. Akvabely ve Wiesbadenu⁵²

---

⁵¹ Zdroj: Frankfurter Rundschau www.fr-online.de

⁵² Zdroj: Společnost přátel kultury www.freunderkuenste.cz

7. Polské Akvabely⁵³

8. Polské Akvabely⁵⁴

---

⁵³ Zdroj: www.teatr.zgora.pl

⁵⁴ Zdroj: www.teatralia.com

Zdroje

Použitá literatura

DRÁBEK, David. *Akvabely* Praha: Akropolis, 2011. ISBN 978-80-87481-70-7.

DRÁBEK, David. *Aby se Čechům ovary zachvěly*. Praha: Akropolis, 2011. ISBN 978-80-87481-44-8.

FIALOVÁ, Alena. *V souřadnicích mnohosti*. Praha: Academia, 2014, s. 654. ISBN 978-80-200-2410-7

HANÁČKOVÁ, Andrea. *Základy teorie divadla*. Olomouc: UPOL, 2013. ISBN 978-80-244-3641-8

DROZD, David. *Kapitoly z teorie dramatu*. Olomouc: UPOL, 2013. ISBN 978-80-244

ŠORMOVÁ, Eva *Encyklopedie divadelních souborů*. Praha: Divadelní ústav, 2000. ISBN 80-7008-107-4.

PAVLOVSKÝ, Petr. *Základní pojmy divadla: teatrologický slovník*. Praha: Libri, 2004. ISBN 80-7258-171-6

HOŘÍNEK, Zdeněk.: *Cesty moderního dramatu*. 1. vydání. Nakladatelství studia Ypsilon, Praha 1995.

Internetové zdroje

www.slovníkceskeliteratury.cz

www.akvabely.wz.cz

www.narodni-divadlo.cz

www.minor.cz

www.divadlo21.cz

www.cenyradoka.cz

www.klicperovodivadlo.cz

www.djkt-plzen.cz

www.moravskedivadlo.cz

[www. archiv.ucl.cas.cz](http://www.archiv.ucl.cas.cz)

www.freunderkuenste.cz

www.teatralia.com

www.fr-online.de

www.csfd.cz

www.divadlosumperk.cz

www.czechlit.cz

www.divadelni-noviny.cz

www.rozhlas.cz

www.souvisloti.cz

www.kultura.idnes.cz

www.divabaze.cz

www.host.divadlo.cz

Periodika

Právo

Divadelní noviny

Svět a divadlo

Plzeňský deník

Divadelní program Slovenského komorního divadla k představení Akvabely

Audiovizuální záznamy představení Klicperova divadla v Hradci Králové poskytnuté Českou televizí:

David Drábek: Akvabely (režie Vladimír Morávek).

Vědecké práce

Michaela Malčíková: Zahraniční recepce hry Akvabely Davida Drábka. Bakalářská diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta

Veronika Sochorová: Divadlo Minor po roce 1989. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta Katedra divadelní vědy

Matyáš Dlab: David Drábek: Analýza, kontext, inscenační praxe. Bakalářská diplomová práce.
UPOL, Filozofická fakulta

Seznam zkratk

ND- národní divadlo

HK- Hradec Králové

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Martina Všetická
Katedra:	Český jazyk
Vedoucí práce:	Mgr. Jana Sladová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2015

Název práce:	David Drábek - Akvabely – analýza a interpretace
Název v angličtině:	David Drábek - Aquabelles - (Synchronized Swimming) - interpretation and analysis
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá uměleckou činností dramatika a režiséra Davida Drábka, analýzou a interpretací jeho dramatu Akvabely. Hodnotí obsah, jazykové prostředky, prostor a čas, scénické poznámky, hlavní postavy a motivy. Uvádí interpretaci v zahraničí a kritickou reflexi. Součástí je i obrazová příloha a informační zdroje.
Klíčová slova:	Akvabely, Drábek, drama, krize, média, soukromí
Anotace v angličtině:	This bachelor's thesis explores the artistic work of the dramatist and director David Drábek. It analyses and interprets his drama Aquabelles. It evaluates the content, linguistic means, space and time, scenic notes, and main characters and motives. It presents the interpretation from foreign sources and the critical reflexion. A Part of the thesis is pictorial appendix and source of information
Klíčová slova v angličtině:	Aquabelles, Drabek, drama, midlife crisis, privacy, the press
Přílohy vázané v práci:	
Rozsah práce:	43